

অসমীয়া ৱিকিপিডিয়াৰ পৰা

এই ভারত সম্পর্কীয় চমু প্রবন্ধটো বহলাই লিখা প্রয়োজন। আপুনিও ইচ্ছা করিলে প্রবন্ধটো বিস্তার কবি ইয়ার মান উন্নত কবির পারে। সহায় কবির বারে ইয়াত ক্লিক কৰক (https://as.wikipedia.org/w/index.php?title=%E0%A6%A8%E0%A7%8D%E0%A6%A4%E0%A6%BE_%E0%A6%97%E0%A7%81%E0%A6%B9%E0%A6%BE%E0%A6%B8%E0%A6%AE%E0%A7%82%E0%A6%B9&action=edit)
নবাগত তেত্তে ৱিকিপিডিয়াত সম্পাদনা কৰাৰ অনুগ্রহ কৰি আগেয়ে সহায়িকাতখন এবাৰ চকু ফুৰাব।

ইউনেস্ক' বিশ্ব ঐতিহ্য ক্ষেত্ৰ	
অজন্তা গুহা	
বিশ্ব ঐতিহ্য ক্ষেত্ৰত তালিকাভুক্ত হিচাপে নাম (http://whc.unesco.org/en/list)	
<div><div><div><div><div></div></div><div><div></div></div></div><div><div><div></div></div><div><div></div></div></div><div><div><div></div></div><div><div></div></div></div></div></div> <div><div></div></div>	
অজন্তা গুহাসমূহ	
<div><div><div><div><div><div><div></div><div><div>দেশ</div></div></div></div><div></div>ভাৰত</div></div></div><div><div><div><div><div><div></div><div><div>ধৰণ</div></div></div></div><div></div>সাম্প্ৰতিক ৯</div></div></div><div><div><div><div><div><div></div><div><div>মাপকাঠি</div></div></div></div><div></div>i, ii, iii, vi</div></div></div><div><div><div><div><div><div></div><div><div>উদ্ধৃতি</div></div></div></div><div></div>২৪২ (http://whc.unesco.org/en/list/242)</div></div></div><div><div><div><div><div><div></div><div><div>ইউনেস্কোৰ দ্বাৰা শ্ৰেণীবদ্ধ অঞ্চল (http://whc.unesco.org/en/list/?search=&search_by_country=&type=&media=&region=&order=region)</div></div></div></div><div></div>এছিয়া -পেছিফিক</div></div></div><div><div><div><div><div><div></div><div><div>স্থানাংক</div></div></div></div><div></div><div><div><div><div><div><div></div><div><div>20°33′09″N 75°42′02″E (http://tools.wmflabs.org/geohack/geohack.php?pagename=%E0%A6%85%E0%A6%9C%E0%A6%A8%E0%A7%8D%E0%A6%A4%E0%A6%BE_%E0%A6%97%E0%A7%81%E0%A6%B9%E0%A6%BE%E0%A6%B8%E0%A6%AE%E0%A7%82%E0%A6%B9&language=as&params=20.552377_N_75.700436_E_region:IN_type:landmark_source:dewiki)</div></div></div></div>স্থানাংক:<div><div><div><div><div><div></div><div><div>20°33′09″N 75°42′02″E (http://tools.wmflabs.org/geohack/geohack.php?pagename=%E0%A6%85%E0%A6%9C%E0%A6%A8%E0%A7%8D%E0%A6%A4%E0%A6%BE_%E0%A6%97%E0%A7%81%E0%A6%B9%E0%A6%BE%E0%A6%B8%E0%A6%AE%E0%A7%82%E0%A6%B9&language=as&params=20.552377_N_75.700436_E_region:IN_type:landmark_source:dewiki)</div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div>	
অভিলিখনৰ ইতিহাস	
<div><div><div><div><div><div></div><div><div>অভিলিখন</div></div></div></div><div></div>১৯৮৩ (৭ম অধিবেশন)</div></div></div>	

অজন্তা গুহা ভাৰতৰ মহাৰাষ্ট্ৰ ৰাজ্যৰ গভীৰ খাড়া গিৰিখাতৰ শিল কাটি খনন কৰা প্ৰায় ৩০টা গুহা-স্তম্ভ। এইসমূহত পোৱা হ'ব আৰু ভাস্কৰ্য সেইসময়ৰ বৌদ্ধ ধৰ্মীয় শিল্পৰ উৎকৃষ্ট নিদৰ্শন। অজন্তাৰ দেৱালৰ চিত্ৰসমূহত বুদ্ধৰ জীৱনৰ বিভিন্ন পৰ্যায়ৰ কাহিনী বৰ্ণিত হৈছে। গুহাসমূহ মহাৰাষ্ট্ৰৰ ঔৰংঙ্গাবাদ জিলাৰ জলগাঁও ৰেলষ্টেশ্যনৰ কাষত থকা, আজিন্তা বা অজন্তা গাঁৱৰ সীমাত অৱস্থিত (২০ ডিগ্ৰী ৩০ মিনিট উত্তৰ অক্ষাংশ আৰু ৭৫ ডিগ্ৰী ৪০ মিনিট পূৰ্ব দ্ৰাঘিমাংশ)।

চীনা পৰিব্ৰাজক হিউয়েন চাঙৰ ভ্ৰমণলিপিত অজন্তাৰ বৰ্ণনা আছে । শ্বহাসমূহ দীৰ্ঘকাল অৰণ্যৰ আঁৰত বিস্মৃত অৱস্থাত পৰি আছিল । ১৮৯৯ চনত, এইসমূহ পুনৰ নতুনকৈ আৱিষ্কৃত হয় । অজন্তা আৰু ওচৰত থকা ইলোৰা ভাৰতৰ অন্যতম প্ৰধান পৰ্যটনকেন্দ্ৰ ।

১৯৮৩ চনত অজন্তা গুহাসমূহ ইউনেস্কো বিশ্ব ঐতিহ্য তালিকাত সাংস্কৃতিক ঐতিহ্যবাহী স্থান হিচাপে অন্তৰ্ভুক্ত হয়। এই বৌদ্ধ গুহাসমূহ দুটি পৰ্বত নিৰ্মিত হৈছিল। প্ৰথম পৰ্বত নিৰ্মাণকাৰ্য আৰম্ভ হয় খ্ৰীষ্টপূৰ্ব দ্বিতীয় শতাব্দীত। দ্বিতীয় পৰ্ব গুপ্ত যুগত। পঞ্চম আৰু ষষ্ঠ শতাব্দীত আৰু বহুতো নতুন সংযোজন ইয়াৰ লগত যুক্ত হয়। এই গুহাসমূহত উন্নত মানৰ চিত্ৰকলা আৰু ফ্ৰেস্কো দেখা যায়, ই শ্ৰীলঙ্কাৰ সিগিৰিয়া (Sigiriya) চিত্ৰকলা আৰু স্থাপত্যকলাৰ অনুকৰণ। ইয়াত মুঠ ৩০টা প্ৰস্তৰখোদিত গুহা স্মাৰক বিদ্যমান, যিটো বৌদ্ধ ধৰ্মীয় চিত্ৰকলাৰ এক অনন্য নিদৰ্শন।^[1]

অজন্তা গুহাসমূহে ৭৫ মিটার (২৪৬ ফুট) উচ্চতাব শিলব দেৱালত খোদিত বিভিন্ন বৌদ্ধ পৰম্পৰাব প্ৰাচীন মঠ (বিহাৰ) আৰু উপাসনা-গৃহ (চেত্য়) গঠন কৰে। [4][5] গুহাসমূহত বুদ্ধৰ অতীতৰ জীৱন[6] আৰু পুনৰ্জন্মৰ চিত্ৰ, আৰ্যাসুৰৰ জাতকমালাৰ চিত্ৰকল্প কাহিনী আৰু বৌদ্ধ দেৱতাৰ শিলৰ কটা ভাস্কৰ্য্যও উপস্থাপন কৰা হয়। [4][7][8] পাঠ্যৰ তথ্য অনুসৰি এই গুহাসমূহে সন্ন্যাসীসকলৰ বাবে বাৰিষাৰ আশ্ৰয়স্থল হিচাপে কাম কৰিছিল, লগতে প্ৰাচীন ভাৰতৰ ব্যৱসায়ী আৰু তীৰ্থযাত্ৰীসকলৰ বাবে বিশ্রামৰ স্থান হিচাপেও কাম কৰিছিল। [4] ভাৰতীয় ইতিহাসত প্ৰাক্ৰল্ল বং আৰু মিউৰেল দেৱাল চিত্ৰৰ প্ৰচুৰতা আছিল যদিও ঐতিহাসিক তথ্যৰ পৰা প্ৰমাণিত হয়, অজন্তাৰ ১, ২, ১৬ আৰু ১৭ নং গুহাই প্ৰাচীন ভাৰতীয় দেৱাল চিত্ৰৰ আটাইতকৈ ডাঙৰ কৰ্পাহ গঠন কৰে। [9]

মধ্যযুগৰ কেইবাজনো চীনা বৌদ্ধ ভ্ৰমণকাৰীৰ স্মৃতিগ্ৰন্থত অজন্তা গুহাৰ উল্লেখ আছে। ^[10] ভুলবশতঃ "আৱিষ্কাৰ" নোহোৱালৈকে ইহঁতক জংঘলে আৱৰি ৰাখিছিল আৰু ১৮১৯ চনত বাঘ চিকাৰ কৰা দলত এজন ঔপনিৱেশিক ব্ৰিটিছ বিষয়া কোণ্ডেইনজন স্মিথে পশ্চিমীয়াসকলৰ দৃষ্টিগোচৰ কৰিছিল। ^[11] গুহাসমূহ ৰাঘুৰ নদীৰ U আকৃতিৰ গৰ্জৰ শিলৰ উত্তৰ দেৱালত, ^[12] ডেকান মালভূমিত আছে। ^[13]^[14] গৰ্জৰ ভিতৰত কেইবাটাও জলপ্ৰপাত আছে, নদীখন ওখ হ'লে গুহাৰ বাহিৰৰ পৰা শূন্য যায়। ^[15]

পৰিবহণ

ইলোৰা গুহাৰ সৈতে অজন্তা মহাৰাষ্ট্ৰৰ অন্যতম প্ৰধান পৰ্যটনস্থলী। ভাৰতৰ মহাৰাষ্ট্ৰৰ জলগাঁও চহৰৰ পৰা প্ৰায় ৫৯ কিলোমিটাৰ (৩৭ মাইল), ঔৰংগাবাদ চহৰৰ পৰা ১০৪ কিলোমিটাৰ (৬৫ মাইল) আৰু মুম্বাইৰ পৰা ৩৫০ কিলোমিটাৰ (২২০ মাইল) পূব-উত্তৰ-পূব। [4][16] হিন্দু, জৈন আৰু বৌদ্ধ গুহা থকা এলোৰা গুহাৰ পৰা অজন্তা ১০০ কিলোমিটাৰ (৬২ মাইল) দূৰত্বত অৱস্থিত, শেষৰটো অজন্তাৰ দৰে যুগৰ। ইলোৰা গুহা আৰু অন্যান্য স্থান যেনে এলিফাণ্টা গুহা, ঔৰংগাবাদ গুহা, শিৱলেনী গুহা আৰু কৰ্ণাটকৰ গুহা মন্দিৰতো অজন্তা শৈলী পোৱা যায়। নিকটতম বিমানবন্দৰ হৈছে জলগাঁও আৰু সম্ভাৰ্জী নগৰ আৰু তাৰ পিছতে মুম্বাই আৰু নিকটতম ৰেলৱে ষ্টেচন হৈছে জলগাঁও & ভূহাৱাল।

ওচৰৰ পাহাৰৰ পৰা অজন্তা গুহাৰ
পেনোৰামিক দৃশ্য

ওচৰৰ পাহাৰৰ পৰা অজন্তা গুহাৰ
পেনোৰামিক দৃশ্য

ইতিহাস

অজস্রা গুহা দুটা সুকীয়া পৰ্যায়ত নিৰ্মাণ কৰা বুলি সাধাৰণতে একমত হয়; প্ৰথমে খ্ৰীষ্টপূৰ্ব দ্বিতীয় শতিকাৰ পৰা খ্ৰীষ্টপূৰ্ব প্ৰথম শতিকালৈকে আৰু দ্বিতীয়টো কেইবা শতিকাৰ পিছত। [17][18][19]

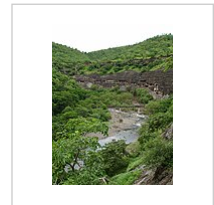
গুহাসমূহ ৩৬টা চিনাক্তকৰণযোগ্য ভেটিৰে গঠিত, [41] ইয়াৰে কিছুমান গুহাসমূহৰ মূল সংখ্যা ১ৰ পৰা ২৯লৈকে আৱিষ্কাৰ হোৱাৰ পিছত আৱিষ্কাৰ কৰা হৈছে। পিছলৈ চিনাক্ত কৰা গুহাসমূহৰ প্ৰত্যয় বৰ্ণমালাৰ আখৰসমূহ দিয়া হৈছে, যেনে ১৫A, যিবোৰ মূলতঃ ১৫ আৰু ১৬ নম্বৰৰ গুহাসমূহৰ মাজত চিনাক্ত কৰা হৈছিল। [20] গুহা সংখ্যা নিৰ্ধাৰণ কৰাটো সুবিধাৰ নিয়ম আৰু ই ইহঁতৰ নিৰ্মাণৰ কালক্ৰমিক ক্ৰম প্ৰতিফলিত নকৰে। [21]

চিত্রকলা

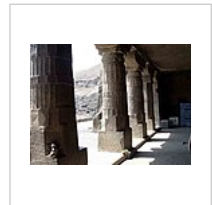
অজন্তার গুহাসমূহৰ অধিকাংশই, আৰু প্ৰায় সকলো মিউৰেল চিত্ৰ প্ৰায় ৬০০ বছৰৰ পিছৰ, দ্বিতীয় পৰ্যায়ৰ নিৰ্মাণৰ সময়ত। [22] অজন্তা গুহাত থকা চিত্ৰসমূহত প্ৰধানকৈ জাতক কাহিনীৰ বৰ্ণনা কৰা হৈছে। এইবোৰ বুদ্ধৰ পূৰ্বৰ জন্মৰ বৰ্ণনা কৰা বৌদ্ধ কিংবদন্তি। এই উপকথাবোৰত প্ৰাচীন নৈতিকতা আৰু সাংস্কৃতিক জ্ঞান সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে যিবোৰ হিন্দু আৰু জৈন প্ৰস্থৰ উপকথা আৰু কিংবদন্তিতো পোৱা যায়। বুদ্ধই তেওঁৰ অতীতৰ শ শ অৱতাৰত কৰা জীৱনৰৰ উদাহৰণ আৰু ত্যাগৰ দ্বাৰা জাতক কাহিনীসমূহৰ উদাহৰণ দিয়া হৈছে, য'ত তেওঁক প্ৰাণী বা মানুহ হিচাপে পুনৰ জন্ম লোৱাৰ দৰে চিত্ৰিত কৰা হৈছে। [23][24][25]

পূৰ্বৰ আৰু পিছৰ দুয়োটা গোটৰ গুহাৰ পৰাই মিউৰেল চিত্ৰকলা জীয়াই আছে। পূৰ্বৰ গুহা (গুহা ১০ আৰু ১১)ৰ পৰা সংৰক্ষিত কেইবাটাও মিউৰেলৰ খণ্ড কাৰ্যকৰীভাৱে এই যুগৰ পৰা ভাৰতৰ প্ৰাচীন চিত্ৰকলাৰ অনন্য অস্তিত্ব, আৰু "ই দেখুৱাইছে যে সত্যবাহন যুগত, যদি ইয়াৰ আগতে নহয়, ভাৰতীয় চিত্ৰশিল্পীসকলে সহজ আৰু সাৱলীল প্ৰকৃতিবাদী শৈলী আয়ত্ত কৰিছিল, য'ত বৃহৎ গোটৰ মানুহৰ সৈতে যোকাবিলা কৰিছিল *Sāñci toraṇa* ক্ৰছবাৰ।" ^[26] গান্ধাৰী শিল্পৰ সৈতে কিছুমান সম্পৰ্কও লক্ষ্য কৰিব পাৰি, আৰু এটা ভাগ কৰা কলাত্মক প্ৰবচনৰ প্ৰমাণ পোৱা যায়। ^[27]

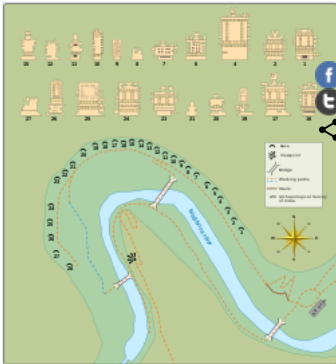
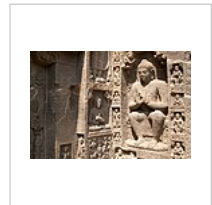
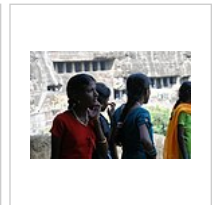
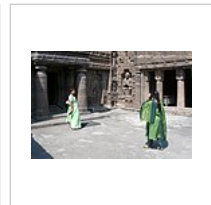
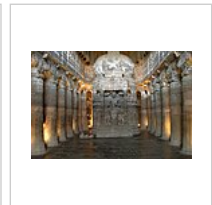
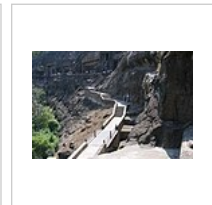
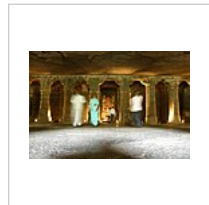
আলোকচিত্র

গুহাৰ বহিৰ্দৃশ্য

প্রথম গুহাৰ বাৰাণ্ডা

অজন্তা গুহাৰ মানচিত্ৰ

ভগৱান বুদ্ধৰ জীৱন
বৃত্তৰ চিত্ৰ অংকন কৰা
চিলিং

তথ্য সংগ্রহ

1. "Ajanta Caves, India: Brief Description, UNESCO World Heritage Site" (<http://whc.unesco.org/en/list/242>). <http://whc.unesco.org/en/list/242> | আহৰণ কৰা হৈছে: 2010-11-06.
2. "UNESCO page – Ancient City of Sigiriya" (<http://whc.unesco.org/en/list/202>). UNESCO.org. <http://whc.unesco.org/en/list/202> | আহৰণ কৰা হৈছে: 2010-11-05.
3. "Ajanta Caves: Advisory Body Evaluation" (http://whc.unesco.org/archive/advisory_body_evaluation/242.pdf) (pdf). UNESCO. পৃষ্ঠা: 2. http://whc.unesco.org/archive/advisory_body_evaluation/242.pdf | আহৰণ কৰা হৈছে: 2010-11-06.
4. Cohen, Richard (2013). Johnston, William M.. ed. *Encyclopedia of Monasticism* (<https://books.google.com/books?id=iepJAgAAQBAJ>). Routledge. পৃষ্ঠা. 18–20. ISBN 978-1-136-78716-4. <https://books.google.com/books?id=iepJAgAAQBAJ>.
5. Jamkhedkar, Aravinda Prabhakar (2009). *Ajanta* (<https://books.google.com/books?id=HGzqAAAAMAAJ>). Oxford University Press. পৃষ্ঠা. 61–62, 71–73. ISBN 978-0-19-569785-8. <https://books.google.com/books?id=HGzqAAAAMAAJ>.
6. "Ajanta Caves, India: Brief Description, UNESCO World Heritage Site. Retrieved 27 October 2006." (<https://whc.unesco.org/en/list/242>). <https://whc.unesco.org/en/list/242> | আহৰণ কৰা হৈছে: 26 December 2019.
7. Cohen, Richard S. (May 1998). "Nāga, Yakṣiṇī, Buddha: Local Deities and Local Buddhism at Ajanta". *History of Religions* (University of Chicago Press) ৩৭ (4): 360–400. doi:10.1086/463514 (<https://dx.doi.org/10.1086%2F463514>).
8. Behl, Benoy K.; Nigam, Sangitika (1998). *The Ajanta caves: artistic wonder of ancient Buddhist India* (<https://books.google.com/books?id=sfLVAAAAMAAJ>). Harry N. Abrams. পৃষ্ঠা. 164, 226. ISBN 978-0-8109-1983-9. <https://books.google.com/books?id=sfLVAAAAMAAJ>.
9. Harle 1994, পৃষ্ঠা. 355–361; 460.
10. Cohen 2006a, পৃষ্ঠা. 32, 82.
11. Spink 2007, পৃষ্ঠা. 3, 139.
12. variously spelled Waghora or Wagura
13. Map of Ajanta Caves (https://whc.unesco.org/en/list/242/multiple=1&unique_number=269) Archived (https://web.archive.org/web/20211106080808/http://whc.unesco.org/en/list/242/multiple%3D1%26unique_number%3D269) 6 November 2021 at the Wayback Machine, UNESCO
14. Sanyal, Narayan (1984). *Immortal Ajanta* (<https://books.google.com/books?id=oD7rAAAAMAAJ>). Bharati. পৃষ্ঠা. 7. <https://books.google.com/books?id=oD7rAAAAMAAJ>.
15. Spink 2007, পৃষ্ঠা. 2.
16. *Bhusawal Division: Tourism (Ajanta and Ellora)* (<https://books.google.com/books?id=vTJUAAAAMAAJ>). Indian Railways. 1996. পৃষ্ঠা. 40–43. <https://books.google.com/books?id=vTJUAAAAMAAJ>.
17. Jamkhedkar, Aravinda Prabhakar (2009). *Ajanta* (<https://books.google.com/books?id=HGzqAAAAMAAJ>). Oxford University Press. পৃষ্ঠা. 3–5. ISBN 978-0-19-569785-8. <https://books.google.com/books?id=HGzqAAAAMAAJ>.
18. Spink 2009, পৃষ্ঠা. 1–2.
19. Nicholson, Louise (2014). *National Geographic India* (<https://books.google.com/books?id=71jZCwAAQBAJ>). National Geographic Society. পৃষ্ঠা. 175–176. ISBN 978-1-4262-1183-6. <https://books.google.com/books?id=71jZCwAAQBAJ>.
20. Spink 2007, পৃষ্ঠা. 4, 9.
21. Ring, Trudy; Salkin, Robert M.; La Boda, Sharon (1994). *Asia and Oceania* (<https://books.google.com/books?id=JqHPpNaZfNwC>). Routledge. পৃষ্ঠা. 14–19. ISBN 978-1-884964-04-6. <https://books.google.com/books?id=JqHPpNaZfNwC>.
22. "The Ajanta cave murals: 'nothing less than the birth of Indian art' | Painting | The Guardian" (<https://www.theguardian.com/artanddesign/2014/aug/15/mural-ajanta-caves-india-birth-indian-art>). [amp.theguardian.com](https://www.theguardian.com/artanddesign/2014/aug/15/mural-ajanta-caves-india-birth-indian-art). 15 August 2014. <https://www.theguardian.com/artanddesign/2014/aug/15/mural-ajanta-caves-india-birth-indian-art> | আহৰণ কৰা হৈছে: 2023-07-06.
23. Ring, Trudy; Watson, Noelle; Schellinger, Paul (2012). *Asia and Oceania: International Dictionary of Historic Places* (<https://books.google.com/books?id=voerPYsAB5wC&pg=PA17>). Routledge. পৃষ্ঠা. 17–19. ISBN 978-1-136-63979-1. <https://books.google.com/books?id=voerPYsAB5wC&pg=PA17>.
24. Spink 2009, পৃষ্ঠা. 147–148.
25. Upadhyaya 1994, পৃষ্ঠা. 9–14, 68–84.
26. Harle 1994, পৃষ্ঠা. 355.
27. Brancaccio, Pia (2010). *The Buddhist Caves at Aurangabad: Transformations in Art and Religion* (https://books.google.com/books?id=m_4pXm7dD78C&pg=PA107). Brill. পৃষ্ঠা. 107. ISBN 978-9004185258. https://books.google.com/books?id=m_4pXm7dD78C&pg=PA107.

বাহ্যিক সংযোগ

ৱিকিমিডিয়া কমন্সত অজন্তা গুহা (https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Ajanta_Caves?uselang=as) সম্পর্কীয় মিডিয়া ফাইল আছে।

- *An Introduction to the Ajanta Caves* (<http://books.google.co.in/books?id=CxogemPuCgIC&lpg=PA17&dq=ajanta%20caves&pg=PR1#v=onepage&q=ajanta%20caves&f=false>)
- *The Early Development of the Cave 26-Complex at Ajanta* (<https://dx.doi.org/10.1080/02666030.2012.659906>)
- *Ajanta Caves* (<http://ajantacaves.co.in/Ajanta-Caves.aspx>) Archived (<https://web.archive.org/web/20121030160343/http://ajantacaves.co.in/Ajanta-Caves.aspx>) 2012-10-30 at the Wayback Machine

- National Geographic feature 'Faces of the Divine' (<http://ngm.nationalgeographic.com/ngm/2008-01/india-ancient-art/interactive-map.html>)
- An essay on Ajanta Caves from the online travel magazine [travelmag.co.uk](http://www.travelmag.co.uk) (May 10, 2009) (http://www.travelmag.co.uk/article_1525.shtml) Archived (https://web.archive.org/web/20100223013753/http://www.travelmag.co.uk/article_1525.shtml) February 23, 2010, at the [Wayback Machine](#)
- Video of the caves MTDC site (<http://www.maharashtratourism.gov.in/mtdc/HTML/MaharashtraTourism/images/Videos/AJANTA.wmv>)
- Ajanta Caves in UNESCO List (<http://whc.unesco.org/en/list/242/>)
- "Ajanta", Jacques-Edouard Berger Foundation, World Art Treasures (choose French or English) (<http://www.bergerfoundation.ch/wat4/museum1?museum=Ajan&col=pays&country=Inde&genre=%&cd=7353-3123-1417:7353-3123-1416:7353-3123-1405&cdindex=1>) Archived (<https://web.archive.org/web/20070927003211/http://www.bergerfoundation.ch/wat4/museum1?museum=Ajan&col=pays&country=Inde&genre=%&cd=7353-3123-1417:7353-3123-1416:7353-3123-1405&cdindex=1>) 2007-09-27 at the [Wayback Machine](#)

উত্তৰ-পূব	কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান · কাঞ্চনজংঘা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান · মানাহ ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান · মৈদাম
পূব	দাৰ্জিলিং হিমালয়ান ৰেল · মহাবোধি মন্দিৰ চৌহদ · নালন্দা · কোণাৰ্ক সূৰ্য মন্দিৰ · সুন্দৰবন ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান · শান্তিনিকেতন
উত্তৰ	আগ্ৰা ফ'ৰ্ট · লী ক'ৰবাজিয়েৰ স্থাপত্যকৰ্ম
দক্ষিণ	চণ্ডীগড় কেপিটল কম্প্লেক্স
মধ্য	ফতেহপুৰ চিক্ৰি · গ্ৰেট হিমালয়ান ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান · হুমায়েনৰ সমাধিক্ষেত্ৰ · কেওলাদেও ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান · কালকা-চিমলা ৰেলৱে · নন্দাদেৱী আৰু ভেলী অৱ ফ্লেয়াৰ্ছ ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান · কুতুব মিনাৰ আৰু সংলগ্ন স্মাৰকসমূহ · লালকিল্লাৰ চৌহদ · তাজমহল
পশ্চিম	মহান চোল মন্দিৰসমূহ · হাম্পিৰ স্মাৰকসমূহ · মহাবলীপুৰম স্মাৰকসমূহ · পট্টডাকাল স্মাৰকসমূহ · নীলগিৰি পাৰ্বত্য ৰেলৱে · পশ্চিমঘাট পৰ্বতমালা · ৰামান্ধা মন্দিৰ · হয়চালৰ পবিত্ৰ সংহতি
	ভীমবেটকা প্ৰস্তৰক্ষেত্ৰ · খাজুৰাহোৰ স্মাৰকসমূহ · সাচীৰ বৌদ্ধ স্মাৰকসমূহ
	ঐতিহাসিক আহমেদাবাদ চহৰ · অজন্তা গুহাসমূহ · চম্পানেৰ-পাৱাগড় পুৰাতাত্ত্বিক উদ্যান · হত্ৰপতি শিৱাজী টাৰ্মিনাছ · গোৱাৰ গীৰ্জা আৰু কনভেণ্টসমূহ · এলিফেণ্টা গুহাসমূহ · ইলোৰা গুহাসমূহ · ৰাজস্থানৰ পাহাৰৰ দুৰ্গ (চিট্ৰোৰগড় দুৰ্গ · কুস্তালগড় · ৰহ্মাব'ৰ দুৰ্গ · গাগৰোন দুৰ্গ · আমেৰ দুৰ্গ · জয়হেলমেৰ দুৰ্গ) · জয়পুৰ · জয়পুৰৰ যন্তৰ মন্তৰ · বাণী কি ভাৱ · পশ্চিমঘাট পৰ্বতমালা · মুম্বাইৰ ভিক্টৰীয়ান আৰু আৰ্ট ডেক' এনচেম্বল · খোলাভীড়া

"https://as.wikipedia.org/w/index.php?title=অজন্তা_গুহাসমূহ&oldid=510028"ৰ পৰা অনা হৈছে